

KVALITET PÅ LÆREPLADSEN – ARBEJDSGIVERVINKEL

OPSAMLING OG ANBEFALINGER

Analysen er finansieret med støtte fra Grundejernes Investeringsfond og midler fra Forskningsreserven 2023. Den er udarbejdet af DEA i regi af Center for Viden om Erhvervsuddannelser (CEVEU), som er et tværinstitutionelt forskningssamarbejde bestående af Københavns Professionshøjskole, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet og Tænk tanken DEA. Det er dog alene DEA, som står til ansvar for rapportens resultater og konklusioner.

Udarbejdet af
Helle Marie Stoltenborg, seniorkonsulent
Signe Koch, seniorøkonom
Oscar Dreyer Weede, projektassistent
Frederikke Lauridsen, praktikant

December 2025

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner: Arbejdspladsers oplevelser med at være læreplads	8
Hovedkonklusioner: Sammenligning mellem lærepladsers og lærlinges oplevelser	10
Anbefalinger fra arbejdet med kvalitet på lærepladser	12
Litteraturliste	17

01

Baggrund

Baggrund

Manglen på faglærte har betydet, at erhvervsuddannelserne i årevis har været et politisk fokusområde, senest med den politiske aftale om en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne (BUVM, 2025a). Det fokus har bl.a. handlet om at tiltrække og fastholde elever til erhvervsuddannelserne. Søgetallene til ungdomsuddannelserne har i årevis vist, at kun cirka 20 pct. søger en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen (BUVM, 2025b). Samtidig er frafaldet på erhvervsuddannelserne næsten fire gange større end på de gymnasiale uddannelser (BUVM, 2023).

Historisk set har der været mest fokus på og viden om skoledelen af erhvervsuddannelserne. Den seneste tid har der dog været mere opmærksomhed på oplæringsdelen, hvilket er centralt, da den fylder størstedelen på erhvervsuddannelserne. Senest er der med DR's dokumentarserie "Lortelærling" (2025) kommet meget opmærksomhed på kvaliteten af oplæring på lærepladserne.

Reformen af ungdomsuddannelsessystemet frem mod 2030 forstærker yderligere behovet for at sikre god kvalitet på danske lærepladser. Med udfasningen af grundforløb 1 og forkortelsen af grundforløb 2 på erhvervsuddannelserne rykker oplæringen tættere på elevens uddannelsesstart. Dermed vil oplæringen stå endnu mere centralt og udgøre en større del af den samlede uddannelse end tidligere.

Denne rapport bidrager med viden om oplæringsforløbet ved at undersøge, hvordan arbejdspladserne oplever rollen som læreplads¹, og hvad de mener, kendetegner kvalitet i oplæringen.

Projektet kommer i forlængelse af DEAs tidligere undersøgelser "Kvalitet i erhvervsuddannelserne" (DEA, 2022) og "Kvalitet på lærepladsen – lærlingevinkel" (DEA, 2024), som fokuserede på skoledelen og lærlinges oplevelse af kvalitet. Ved nu at fokusere på arbejdspladsernes oplevelser kan vi få viden om lærepladser fra flere perspektiver. Analysen siger ikke noget om, hvordan erhvervsskolerne oplever kvaliteten på lærepladser eller samarbejdet med dem, hvilket med fordel kan undersøges i en fremtidig undersøgelse.

Projektet "Kvalitet på lærepladsen – arbejdsgivervinkel" består af følgende udgivelser:

2. Opsamling og anbefalinger

3. Arbejdspladsers oplevelser med at være læreplads

2a. Lærepladser inden for "Teknologi, byggeri og transport"

4. Sammenligning mellem lærepladsers og lærlinges oplevelser.

Denne rapport "Opsamling og anbefalinger", opsummerer konklusionerne fra alle rapporter, samtidig med at vi præsenterer anbefalinger til, hvordan kvaliteten på lærepladserne kan forbedres. Anbefalingerne er udarbejdet på baggrund af vores analyser og et arbejdsseminar med aktører på erhvervsuddannelsesområdet, men er udvalgt og udviklet af DEA.

¹ For overskuelighedens skyld bruger vi betegnelsen "læreplads" inden for alle hovedområder, selvom vi er opmærksomme på, at der differentieres mellem "elevplads" og "læreplads" inden for forskellige hovedområder og uddannelser. Vi bruger derfor også betegnelsen "lærling", selvom nogle hovedområder bruger betegnelsen "elev".

02

Hovedkonklusioner:

Arbejdspladsers oplevelser med at
være læreplads

Hovedkonklusioner: Arbejdspladsers oplevelser med at være læreplads

- Arbejdspladserne i spørgeskemaundersøgelsen er generelt tilfredse med at være læreplads, og på tværs af hovedområder vurderer 95 pct. af lærepladserne deres kvalitet som "god" eller "meget god". I interviewene fortæller lærepladserne bl.a., at god kommunikation, forventningsafstemning og et trygt miljø er vigtigt for, at en læreplads har god kvalitet.
- Der er forskelle i lærepladsernes syn på behovet for et oplæringskursus, alt efter om lærlingene har en fast lærlingeansvarlig eller ej. I gennemsnit svarer 75 pct. dog, at der bør være et oplæringskursus for lærlingeansvarlige, og heraf mener 62 pct., at det skal være frivilligt. HR-ansvarlige og almindelige medarbejdere støtter oftere et obligatorisk kursus, mens ejere og ledere med personaleansvar oftere foretrækker et frivilligt kursus. Interviewene peger bl.a. på, at der ønskes mere viden om, hvordan man skaber struktur for lærlingen, og råd om, hvordan man lærer fra sig.
- Når vi ser på lærepladsernes rekruttering af lærlinge, oplever Handel og transport de største problemer med rekruttering af lærlinge, hvor 28 pct. svarer, at de i meget høj grad eller i høj grad har problemer med rekruttering. Vi ser de mindste problemer inden for Finansiering og forsikring samt Information og kommunikation, hvor det kun er knap 5 pct., der svarer "I meget høj grad" eller "I høj grad". Den mest udbredte vej til at få lærlinge er, at lærlingene selv kontakter lærepladsen.
- Lærepladserne synes generelt, at lærlingene er motiverede for at arbejde på lærepladsen, idet mellem 60 og 85 pct. af lærepladserne i de forskellige brancher svarer, at lærlingene i meget høj eller høj grad er motiverede. "Omsorg, sundhed og pædagogik" oplever de største udfordringer med elevernes sproglige færdigheder, mens man inden for "Teknologi, byggeri og transport" er mindst positiv over for lærlingenes modenhed, sammenlignet med de andre hovedområder.
- I spørgeskemabesvarelserne giver lærepladserne generelt de mindst positive svar på spørgsmålene om, hvorvidt erhvervsskolerne forbereder lærlingene godt nok til at komme ud på en læreplads og videregiver information om lærlingene til lærepladsen. Lærlingeansvarlige fortæller fx, at de ønsker mere information om lærlingenes faglige niveau og trivsel, det faglige indhold på skolen, og hvad der forventes, at lærlingen lærer på lærepladsen.
- Udfordringer med at håndtere lærlinge med særlige behov er udbredt på tværs af flere brancher, dog mest inden for Landbrug, skovbrug og fiskeri og mindst inden for Finansiering og forsikring. Lærepladserne ønsker bedre kendskab til specialpædagogisk støtte (SPS), men også bedre hjælp til at håndtere dem, der ikke kan få SPS, men har brug for støtte. Interviewene tyder desuden på, at nogle lærlingeansvarlige ønsker bedre samarbejde med erhvervsskolen om lærlinge med særlige behov.

03

Hovedkonklusioner:
Sammenligning mellem lærepladsers
og lærlinges oplevelser

Hovedkonklusioner: Sammenligning mellem lærepladsers og lærlinges oplevelser

- Både lærlinge og lærlingeansvarlige er overordnet set tilfredse med kvaliteten af oplæringsperioden, men lærepladserne synes, at kvaliteten er højere, end lærlingene synes. På tværs af hovedområderne synes over 90 pct. af lærepladserne, at kvaliteten er god eller meget god, mens andelen blandt lærlingene ligger mellem 70 og 80 pct. Forskellen mellem lærlinges og lærepladsers vurdering af kvaliteten er størst inden for "Omsorg, sundhed og pædagogik".
- Lærlinge og lærepladser peger overordnet på mange af de samme elementer som vigtige for en oplæring af god kvalitet: fx god stemning, klare rammer, fagligt udbytte og at inkludere lærlingen som en del af arbejdspladsen. Lærlingene oplever dog, at særligt tre forhold i mindre grad bliver indfriet: 1) at der er et sted at gå hen, hvis de er utilfredse med noget, 2) at lærepladsen har forståelse for, at de er under uddannelse, og 3) at der er tid til løbende feedback på deres arbejde. Det kan være med til at forklare, hvorfor lærlingene samlet set er mindre tilfredse med kvaliteten, end lærepladserne er.
- På tværs af hovedområder vurderer lærepladserne i højere grad end lærlingene, at lærlingene får løbende feedback på deres arbejde. Lærepladserne peger bl.a. på, at det kan være svært at finde tid til at give lærlingen feedback i den daglige drift. Samtidig oplever nogle lærlingeansvarlige, at lærlingene ikke altid tåler feedback og tager det personligt, hvilket kan gøre det til en ressourcekrævende opgave.
- Lærepladserne vurderer generelt tonen på arbejdspladsen væsentligt bedre, end lærlingene gør. På tværs af hovedområder mener omkring 90-95 pct. af lærepladserne, at der i høj eller meget høj grad bliver talt ordentligt, mens andelen blandt lærlingene ligger lavere – særligt inden for "Teknologi, byggeri og transport", hvor der er en forskel på omkring 20-25 procentpoint. Flere lærlingeansvarlige anerkender, at der kan være en hård tone, og henviser til "gamle kulturer" i branchen, mens andre oplever, at de unge er mere sårbare over for kritik i dag.
- Både lærlinge og lærepladser vurderer, at der i oplæringen er forståelse for, at lærlingen er under uddannelse. Men lærepladsen vurderer i højere grad, at den udviser forståelse, end lærlingene oplever, at den gør. Forskellene ligger nogenlunde ens på tværs af hovedområder. Interviewene viser, at flere lærepladser gør sig umage med at give plads til lærlingens læringsproces, fx ved at skrue ned for tempoet i starten, udarbejde guidelines for lærlingene m.m. Samtidig peger andre lærepladser på, at tidspres, ressourcemangel, manglende information om lærlingens uddannelsesforløb samt lærepladsers og lærlinges forskellige forventninger kan være barrierer for oplæringsforløbet.
- Når det gælder skolernes forberedelse af lærlingene til at starte på en læreplads, er både lærlinge og lærepladser mere kritiske end i forbindelse med de øvrige spørgsmål. Inden for de fleste hovedområder vurderer lærepladserne, at skolen er bedre til at forberede lærlingen på oplæringen, end lærlingene selv vurderer. Dette er dog ikke tilfældet inden for "Omsorg, sundhed og pædagogik", hvor lærlingene er mest positive med hensyn til, at skolen forbereder dem tilstrækkeligt. I interviewene efterspørger lærepladserne bl.a. mere tidssvarende fagligt indhold og udstyr samt en tydeligere forberedelse af lærlingene på, hvad det vil sige at indgå på en arbejdsplads – både fagligt og socialt. Sammen med lærlingenes ønske om en bedre forberedelse peger det på et behov for et tættere samarbejde mellem skole og læreplads.

04

Anbefalinger fra arbejdet med kvalitet på lærepladser

Anbefalinger fra arbejdet med kvalitet på lærepladser

Analyseresultaterne ovenfor giver anledning til refleksion over, hvordan man kan gøre kvaliteten på lærepladser bedre for både lærlinge og lærepladser.

Derfor afholdt vi i forbindelse med dette projekt et arbejdsseminar med repræsentanter for arbejdsgiverorganisationer (herunder lærepladser), arbejdstagerorganisationer, elevorganisationer, vidensaktører og erhvervsskoler. Formålet var både at inddrage forskellige perspektiver på, hvad der er vigtigt for at højne kvaliteten på lærepladser, og at udvælge de anbefalinger, som vurderes at være praktisk realiserbare. Som udgangspunkt for udarbejdelse af anbefalingerne blev ovenstående hovedresultater fremlagt.

Anbefalingerne er udvalgt og udviklet af DEA ud fra rapporternes resultater og arbejdsseminaret. Vi har udvalgt nogle af de mest gennemgående forslag til anbefalinger, som er vigtige i arbejdet med at øge kvaliteten på lærepladser.

Med nedenstående anbefalinger håber vi således at bidrage med inspiration til kommende indsatser og det løbende arbejde med at gøre lærepladser i Danmark endnu bedre.

Hvem skal handle på baggrund af anbefalingerne?

Anbefalingerne herunder retter sig i høj grad mod erhvervsskolerne og lærepladserne, og det er flere gange dem, der nævnes ift. at handle anderledes i praksis. Det skal dog bemærkes, at både faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg har en central rolle i at skabe og understøtte rammerne og kravene til at lave forandringerne.

Anbefaling 1: Lærlinge skal forberedes bedre inden oplæring

En stor del af lærepladserne efterspørger, at lærlingene er bedre forberedt på deres første oplæringsperiode. Flere efterspørger bl.a., at lærlingene har fået mere nutidig undervisning på skolen (herunder fagspecifik viden, undervisningsmaterialer, sikkerhedsudstyr m.m.), der i højere grad afspejler de arbejdsopgaver og den praksis, de vil møde i oplæringen. De efterspørger også, at lærlingene introduceres til forventningerne på en arbejdsplads – herunder arbejdspladskultur, ansvar og opførsel.

Der findes dog forskellige opfattelser af, hvem der har ansvaret for de forskellige dele af lærlingenes forberedelse til oplæringen. Her vil det også være vigtigt at få undersøgt erhvervsskolernes perspektiv. Men både undersøgelsen af lærlingenes oplevelser (DEA, 2024) og nærværende undersøgelse peger på, at der er behov for tydeligere og mere systematisk forberedelse af lærlingene før første oplæringsforløb.

I interviewene og til arbejdsseminaret blev der peget på mulige løsninger, fx at lærlingen kommer i virksomhedsforlagt undervisning, inden vedkommende kommer i oplæring første gang, eller oplæg på skolen fra lærepladser eller nuværende lærlinge om, hvordan det er at være under oplæring. Erhvervsskolerne kan også afholde et obligatorisk kursus for lærlinge om lærepladsstart – hvilket også var en anbefaling i lærlingeundersøgelsen (DEA, 2024).

Derfor anbefales det, at der udarbejdes konkrete aftaler om, hvordan lærlingene klædes bedst på til at komme i oplæring, og hvordan ansvaret for det fordeles mellem skole og læreplads. Planen bør bl.a. afklare:

- Hvilket ansvar skolen har for den faglige og praktiske forberedelse, herunder hvor langt og hvor specifikt undervisningen skal dække grundlæggende faglig viden, sikkerhed, udstyr og introduktion til arbejdspladskultur.
- Hvad lærepladsen bør sikre, før og ved lærlingens opstart, fx en struktureret *onboarding*, tydelig forventningsafstemning *inden* første dag og indledende faglig opkvalificering i starten af oplæringen.

Derudover anbefales det at undersøge, hvad der kendetegner lærepladser, hvor lærlinge oplever en god forberedelse på oplæringen, fx lærepladser inden for "Omsorg, sundhed og pædagogik" (jf. rapport 3), og om disse erfaringer kan anvendes bredere.

Lærlinge skal klædes bedre på til oplæringen, og det skal være tydeligt, hvilke ansvarsområder henholdsvis skolen og lærepladsen har i forbindelse med at opnå dette.

Anbefaling 2: Kommunikationen mellem skole og læreplads skal styrkes

Mange lærepladser efterspørger en tydeligere og mere systematisk kommunikation med skolen om lærlingenes uddannelsesforløb. Flere lærlingeansvarlige ønsker mere viden om lærlingene, mens de er i skole, fx om lærlingens trivsel, fagenes indhold, lærlingens faglige niveau m.m. I lærlingeundersøgelsen pegede lærlingene også på behovet for, at det bliver mere tydeligt, hvad skolen forventer, at de skal lære på deres læreplads (DEA, 2024).

Derfor anbefales det, at der skabes klarere rammer for, hvordan lærepladsen og skolen udveksler informationer om lærlingen og lærlingens uddannelsesforløb, inden for GDPR-reglernes muligheder. Skole og læreplads bør fx få tydeliggjort, hvad deres roller hver især er ift. fx logbog og oplæringsmål. I dag er der stor variation, og en del lærepladser oplever usikkerhed om roller og ansvar.

Generelt anbefales det også, at der holdes løbende kontakt mellem skole, læreplads og evt. lærling, så alles forventninger til oplæringsforløbet bliver tydelige og afstemt løbende, jf. anbefalingen i lærlingeundersøgelsen (DEA, 2024). I overensstemmelse med denne rapport kunne en metode være, at skoler og lærepladser i højere grad besøger hinanden. Nogle af de lærepladser, der har et vellykket samarbejde med skolen, beskriver, at de har gode erfaringer med, at en lærlingeansvarlig underviser som gæstelærer på skolen, eller at skolen kommer på besøg på lærepladsen. Dette giver begge parter et godt indblik i hinandens rammer, udstyr, opgaver og fokusområder.

"Aftalen om styrkelse af erhvervsuddannelserne" (BUVM, 2025a) indeholder flere initiativer, der går i retning af at styrke kommunikationen og sammenhængen mellem skole og læreplads. Der er bl.a. forslag om at ansætte gæstelærere fra virksomheder, samt at skolerne forpligtes til at besøge lærlinge i risiko for at falde fra under oplæringen. Vores analyse indikerer, at det kunne være godt for alle lærlinge, hvis der er en systematisk kontakt mellem skole og læreplads.

Samarbejdet og dermed sammenhængen mellem skole og læreplads skal styrkes, ved at skolen og lærepladsen har løbende dialog. Det skal undersøges, hvordan de bedst udveksler informationer om lærlingen og lærlingens uddannelsesforløb.

Anbefaling 3: Mere tid og flere redskaber i oplæringen

Vores analyse viser, at der er stor variation med hensyn til, hvordan oplæringsansvaret er organiseret på lærepladserne, og hvor godt de lærlingeansvarlige oplever at være klædt på til opgaven. Mange lærlingeansvarlige efterspørger redskaber og viden om bl.a. uddannelsesaftaler, struktur i oplæringsforløbet, viden om skoleforløbene samt generel viden om, hvordan man skaber et godt oplæringsforløb for lærlinge, og hvordan man bedst lærer fra sig. En del lærlingeansvarlige ved desuden ikke, at der findes oplæringskurser. Der er ellers bred opbakning til kursusmetoden – især hvis kurserne er frivillige.

Derfor anbefales det, at lærlingeansvarlige i højere grad bliver gjort opmærksom på eksisterende tilbud om oplæringskurser, samt at det afklares, hvem der har ansvaret for at synliggøre de relevante oplæringskurser.

Derudover anbefales det, at der gennemføres en systematisk gennemgang af de eksisterende oplæringskurser, så det sikres, at de er relevante og opdaterede og matcher de forskellige branchers behov. Herunder bør det undersøges, om de er tilgængelige og tilrettelagt på en måde, der er realistisk for arbejdsgiverne, eller om der bør udvikles nye formater, der bedre understøtter arbejdsgivernes virkelighed — fx kortere moduler, praksisnære formater, kollegiale læringsfællesskaber eller digitale løsninger, som kan tages i mindre bidder.

Endelig er det afgørende, at der prioriteres tid i den daglige arbejdsgang til, at den lærlingeansvarlige kan afprøve nogle af de kompetencer, som vedkommende erhverver sig på kurset. God oplæring er tidskrævende – det kan være en udfordring i en hverdag, som også stiller krav om effektiv drift.

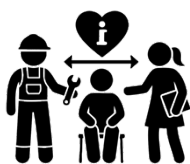
Der skal være oplæringskurser for medarbejdere på lærepladser, der er lettilgængelige og relevante for de specifikke lærepladser. Derudover skal der sikres ressourcer og tid til, at lærlingeansvarlige kan give den rette oplæring i dagligdagen.

Anbefaling 4: Mere samarbejde om og redskaber til at håndtere lærlinge med særlige behov

Analysen viser, at flere lærepladser oplever, at det kan være komplekst at håndtere lærlinge med særlige behov. Det er lærepladsernes oplevelse, at antallet af unge med særlige behov er stigende. Det kræver mere tid og flere ressourcer af arbejdspladserne. Flere efterspørger bedre kendskab til SPS, men også indsigt i andre redskaber til de lærlinge, som ikke kan modtage SPS. Her efterspørges mere sparring med skolerne om fx støtte til lærlingen. Nogle oplever også usikkerhed om, hvordan ansvaret for støtte og opfølgning er fordelt mellem skole og læreplads.

Derfor anbefales det, at samarbejdet mellem skolerne og lærepladserne bliver mere systematisk og forpligtende ift. lærlinge med særlige behov. Det skal være tydeligt, hvem der har ansvar for hvilke opgaver – og hvordan de to parter bedst understøtter hinanden i at skabe et stabilt og sammenhængende forløb for disse lærlinge. Derudover er det vigtigt, at lærepladserne får bedre kendskab til SPS, herunder at gøre det mere gennemsækeligt, hvem der er kvalificeret til at få det, og hvordan man søger det.

Elementer af denne anbefaling er allerede adresseret i regeringens erhvervsuddannelsesaftale (BUVM, 2025), hvor der er fokus på understøttelse af SPS i oplæringsperioden. Flere lærepladser efterspørger dog også mere hjælp til at håndtere dem, der ikke kan få SPS, men som stadig har behov for ekstra støtte. Det anbefales derfor, at der ses nærmere på, hvordan disse lærlinge kan understøttes – fx gennem sparring, rådgivning eller andre tiltag, der ikke kræver SPS.

Lærepladserne skal have bedre adgang til råd og vejledning om, hvordan man håndterer lærlinge med særlige behov. Der bør være systematisk sparring mellem skole og læreplads om, hvordan man bedst understøtter disse lærlinge, ift. støtte, viden m.m.

05

Litteraturliste

Litteraturliste

BUVM (2025a). "Aftale om en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne". <https://uvm.dk/uddannelse-til-unge/erhvervsuddannelser/love-regler-og-aftaler/politiske-aftaler-og-oplaeg-paa-erhvervsuddannelsesom-raade/aftale-om-en-markant-styrkelse-af-erhvervsuddannelserne/>

BUVM (2025b). "Årets søgetal til landets ungdomsuddannelser viser samme tendenser som sidste år". <https://uvm.dk/aktuelt/nyheder/2025/april/01042025-aarets-soegetal-til-landets-ungdomsuddannelser-viser-samme-tendenser-som-sidste-aar/>

BUVM (2023). "Frafaldet på erhvervsuddannelser er næsten fire gange større end på gymnasiale uddannelser". <https://uvm.dk/aktuelt/nyheder/2023/september/230907-frafaldet-paa-erhvervsuddannelser/>

DEA (2024). "Kvalitet på lærepladsen - lærlingevinkel ". <https://dea.nu/publikationer/kvalitet-pa-laerepladsen-opsamling-og-anbefalinger/>

DEA (2022). "Kvalitet i erhvervsuddannelserne". <https://dea.nu/publikationer/kvalitet-i-erhvervsuddannelserne/>

DR (2025). "Bare en lortelærling". https://www.dr.dk/drtv/saeson/bare-en-lortelaerling_548416

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu